

Tartalom

Előszó.....	5
I. Földrajzi fekvés és éghajlat.....	7
II. A történelem sodrában.....	9
1. A település nevének eredete, birtokosai és közigazgatása.....	9
2. A Rákóczi-szabadságharc	18
3. Jobbágyvilág, zsellérvilág, a nemesek	23
4. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc.....	32
5. Az I. világháború.....	37
A tekintetes úr (id. Tolvaly Ferenc)	44
6. Földreform az I. világháború után.....	56
7. A II. világháború	58
Póka a német–orosz háború első vonalában.....	63
Kovács Ferenc visszaemlékezése (id. Tolvaly Ferenc).....	64
Richard Muhr bajor hegyivadász visszaemlékezése (Lejegyezte id. Tolvaly Ferenc)	67
Farkas úr (id. Tolvaly Ferenc).....	79
8. Földosztás a háború után	86
III. A református egyházközség története	88
1. A régi református templom	90
2. Az egyházközség vagyona	94
3. Az egyházi szórványok sorsa	95
4. Lélekszám-változások. A lelkészek	97
5. Az új református templom építése (1945–1948).....	100
6. A templom épülete	104
7. A református temető.....	108
8. Külföldi testvérkapcsolatok (Kovács István pókai református lelkész)	109
IV. Leányegyház és szórványgyülekezetek a település területén.....	111
1. A görögkeleti (ortodox) leányegyház.....	111
2. Az adventista gyülekezet.....	112
3. A római katolikus szórványgyülekezet	112
V. Közoktatás.....	113
1. A református felekezeti elemi iskolai oktatás	113
2. Az új református elemi népiskola építése (1932–1934).....	116
3. A református elemi iskola tanítói	118
4. A görög katolikus iskola. Az állami iskola, tanítók, tanárok	119
5. Továbbtanulás	122
VI. Gazdasági élet	125
1. Állattenyésztés	125
2. Földművelés	130
3. A település talajának jellegzetességei	138
4. Hely-, határ- és dűlőnevek	139
5. Élet a termelőszövetkezetben (1962–1968) (Deé István visszaemlékezése).....	146
6. Flóra és fauna (id. Tolvaly Ferenc)	149
Vadászat Pókában. (id. Tolvaly Ferenc)	151

7. Madárvédelem Pókában (Tolvaly Ferenc)	159
8. A szövetkezeti mozgalom és a kereskedelem	163
9. Az ipar	165
10. Építkezés. A lakóház	167
VII. A település népessége	170
1. Akik eltávoztak	175
2. A lakosság egészségügyi helyzete	186
VIII. Művelődési élet	189
IX. Népszokások	192
1. A fonó	192
2. Karácsonyi népszokások. A kántálás	193
3. Húsvéti szokások	194
4. A kaláka	195
5. A lakodalom	196
A faláb (id. Tolvaly Ferenc)	198
X. Nyelvi jellegzetességek. Tájszavak	201
XI. Póka állandó lakói 2000. január 1-én	209
XIII. Összefoglalás	220
XIV. Idegen szavak és rövidítések magyarázata	221
Irodalom	224
Aggódó és féltő gondolatok (id. Tolvaly Ferenc)	228
Utószó, avagy ajánlás az olvasóhoz (Tonk Sándor)	231
Rezumat	232
Zusammenfassung	233

Dr. SZÖLLÖSI ÁRPÁD a Maros megyei Marossárpatakon született 1924. december 18-án. Hároméves korától 1956-ig a szomszédos Póka falu lakója.

1950-ben a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Gimnáziumban érettségizett. Általános orvosi diplomát szerzett 1956-ban Marosvásárhelyen, majd gyakorló orvos Marosvásárhelyen és a Zsil-völgyi Vulkánban. 1960-tól a marosvásárhelyi OGYI alkalmazottja a közegészségtani tanszéken. A mikrobiológia és inframikrobiológia szakorvosa és főorvosa. Több mint 100 szakmai dolgozatot mutatott be különböző tudományos üléseken, amelyek közül több megjelent hazai és külföldi folyóiratokban. Jelentős monografikus munkáját: *A marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem, 1945–1995* (Mentor Könyvkiadó, 1995), a marosvásárhelyi OGYI fejnállásának 50. éves évfordulója alkalmával írta.

Az 1989. évi fordulat utáni évek lehetővé tették számára a kutatómunkát a falu történetének feltárására. 1997 nyarán

találkozott id. Tolvaly Ferencel, gyermekkorú létre ez a könyv.

Szöllösi Árpád a kutatómunkával, a falutól Ferenc a „vállalkozás” könnyebb műfajával, foglalkozott.

ismerősével és kettőjük elhatározása nyomán jött

et tudományos megalapozásával, míg id. Tolvaly szélésekkel és az anyagi háttér megteremtésével

Id. TOLVALY FERENC 1929-ben született Pókán, az akkori Maros-Torda vármegyében. Elemi iskoláit Pókán végzi, majd 1940–48 között a Marosvásárhelyi Református Kollégiumban tanul. 1948-ban érettségizik, az utolsó évfolyamba kerül, amelyik még a Református Kollégiumban végez.

Levelező hallgatóként elvégzi a bukaresti közgazdasági akadémiát. 1961-ben államvizsgázik. Tíz évig (1963 és 1974 között) a vásárhelyi Bőr- és Kesztyűgyárban dolgozik mint osztályvezető. Sok lelki tusa után települ ki 1974-ben Németországba, ahol most is él.

Azóta mindig felmerül benne, hol van otthon? Németországban, Münchenben, a Bajor-erdőben, Budapesten, vagy éppen Erdélyben, Pókán vagy Marosvásárhelyen. Nehezen tudja eldönteni, hiszen ő mindig otthonról hazafelé utazik, mint oly sokan Erdélyben.

Közgazdász, de inkább a mezőgazdaságot szereti, a mezőket, a réteket és a hegyek tetején a pókai erdőket. El tud

gyönyörködni a pókai Szélesgödörben legelésző juhnyájban éppúgy, mint az alpesi legelőkön a szimentáli tarka teheneiben, vagy a kicsit odább, az utolsó hófoltokon hancúrozó zergegidákban.

Legjobban azért mégis csak az embereket szereti, a pókaiakat, az unokáit, a barátokat.

Úgy látja, hogy Pókának, de egész Erdélynek is egyetlen megoldás, kiút az Európai Unió, a Régiók Európája. Így érvel: Ha a dél-tirolinak szabad Olaszországban autonómiát élvezni, ha a katalánoknak Spanyolországban szabad önállónak és katalánnak lenni, akkor miért ne lehetne nekünk, székelyeknek székelyként élni. Hogy ezt mi öregek megérjük-e? Ez talán kétséges, de a történelem szeszélye már ennél sokkal nagyobb meglepetésekkel is szolgált.

Ehhez mindenképpen összefogás, egymás szeretete, vagy legalább a megbecsülés elengedhetetlen.